

Ако Ме обича някой,
ще пази учението Ми.
Отец Ми ще го възлюби
и ще дойдем при него,
и ще направим
обиталище у него.

Йоан 14:23

ТЕМА НА БРОЯ

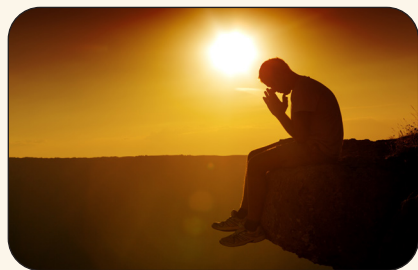
РЕДАКЦИОННА

Скъпи читатели,

Всяка нова година е – повече или по-малко – повод за равностетка. Мислим си за изминалата година, пресмятаме доброто и лошото през нея, оценяваме я и си пожелаваме следващата да е по-добра, здрава, щастлива и успешна.

Но християните са призвани да отидат една стъпка по-нататък. Те би трябвало да започнат годината с молитва и ново посвещение на своя Господ. Да обмислят внимателно живота си и всяка отделна област от него – от работата или училището до взаимоотношенията и тайните си мисли и желания – и да си дадат сметка до каква степен всяка една от тях е предадена на Бога, доколко са готови да търсят Неговата воля или да следват това, което им е открил.

Подобно посвещение не е нещо, което може да бъде направено нито със собствено желание, нито изпълнено със собствени сили, без помощта на Божията благодат. Не може да бъде направено и без подкрепата на други християни, които вървят с нас по пътя и споделят трудностите ни.

Накрая, подобно решение може да ни отдалечи от нашите чисто човешки разбираня и желания за щастие и успех. Но то със сигурност ще ни насочи към един „по-превъзходен път“, в края на който всичко, което си мислим, че сме изгубили или пропуснали, ще бъде компенсирано стократно.

Нашата молитва и надежда е през новата година в Зорница да ни помогне да живеем живот на по-голямо посвещение на Бога.

Радостин Марчев

За да успявате във всичко, което правите

п-р Данаил Игнатов

Живеем в общество, в което успехът се е превърнал в цел с култов знак. Човекът е уважаван, ако демонстрира успехи в областта, в която учи, работи и се изявява. Конкурсите за стипендия в реномиран чуждестранен университет, за постъпване на работа и заемане на висока длъжност, архитектурните и музикалните конкурси, спортните състезания, конкурсите за красота и фризьорско майсторство, за „най-добър шеф“, телевизионните шоу конкурси като „Гласът на България“ са само част от тази надпревара за по-добро място под слънцето, за да бъдеш финансово обезпечен или поне да бъдеш забелязан и уважаван от обществото. Може би някои ще бъдат изненадани, ако чуят, че Библията не е чужда на подобни амбиции. В обхвата на заветните Си отношения с избрания народ Бог обещава успех.

УСПЕХЪТ Е ПОСТАНОВЕН В ЗАВЕТА НА БЛАГОДАТТА

Пазете думите на този завет и ги изпълнявайте, за да успявате във всичко, което правите. (Втор. 29:9)

Малко преди евреите да навлязат в обещаната Хананска земя, Бог им разкрива чрез Мойсей тайната на успеха в завладяването на една територия. Тя се съдържа в Неговия призив, който може да се перифразира така: „Пазете думите на завета, който

Бог е сключил с вас на планината Хорив. След като сте познали Бога като чудесен Спасител през морето и Водач през пустинята, покажете своята вяра и подчинение на Неговите заповеди, като принасяте дела на покаяние и святост.“

следва на 2 стр.

История и мисия на Методистката църква в Русе

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ

п-р Владимир Железов

II част

Д-р Албърт Лонг има голяма заслуга и за разгласяване на зверствата в Батак при потушаването на Априлското въстание и привличането на вниманието на световната общественост към тях в полза на многострадалния български народ. В крайна сметка решителната намеса на Лонг и други мисионери дава сериозен тласък на т. нар. „българска агитация“ на английския либерал Уилям Гладстон, което довежда и до политическата автономия на България и освобождението ѝ от османско владичество.

Обвиненията към мисионерите, че са дошли да правят протестанти от православния народ, са до голяма степен идеологическа пропаганда или се дължат на непознаване на протестантската християнска вяра. На Лонг принадлежат думите: „Аз не желая да правя протестанти. Със своята просветителска работа искам да заинтересувам гражданите от Божието слово и те да започнат да прилагат Христовите принципи на правда и истина. Работя за бъдещето.“ Заслугите на д-р Алберт Лонг за България са много, но тук темата е друга.

Още през 1857 г. д-р Албърт Лонг и Уесли Притимън извършват проучвателно пътуване в българските земи заедно с д-р Едуин Блис като водач. Около средата на годината те остават две седмици в Русчук (днес, Русе), след което се връщат във Варна. Единадесет години по-късно, през 1868 г., п-р Е. А. Уанлес и Фредерик Флокен пристигат в България и се установяват в Русчук, който е определен за седалище на мисията в цяла Северна България. През цялата следваща година п-р Уанлес учи български език, а Флокен надзирава духовната работа на църквата в Тулча.

Флокен говори руски и немски и това му помага в мисионерската работа. Той открива в къщата си молитвен дом, посещаван не само от негови единовеци от градската железница, а и от православни вярващи, които желаят да слушат проповедите и пението (както научаваме от писмо на митрополит Григорий до екзарх Йосиф).

следва на 4 стр.

ГЛАСЪТ НА АМВОНА

Какво правим извън храма?

п-р Станислав Алексиев

Случката, която се описва в книгата Деяния на апостолите 8:26-40, е много интересна. Тя следва веднага след като Филип проповядва на самаряните и след като Петър и Йоан идват и чрез полагането на ръце дават Светия Дух и на жителите на Самария. Така Евангелието се разпространява и извън Йерусалим. Езичниците чуват Благата вест и се приобщават към Божия народ.

Веднага след това Духът отвежда Филип от Самария до Газа – от северната част на страната над Йерусалим, до най-южната част под Йерусалим на пътя за пустинята и Египет.

следва на 3 стр.

За да успявате във всичко, което правите

п-р Данаил Игнатов

следва от 1 стр.

В Новия завет също откриваме подобни внушения. Господ Исус ни насърчава да завоюваме, „да грабнем“ Небесното царство, като положим максимално усилие. Царството е приготвено не заради наши заслуги, а по Божия план за света и поради Божията суверенна воля е поставено на пътя на живота ни. Но Бог ни подтиква да вложим цялата си воля и сила, за да влезем в него като победители. А апостол Павел сравнява себе си с атлет, който тича, за да спечели първото място на стадиона.

В духа на Божието слово отсъства натрапчивата комерсиалност и кресливата

суетност на медийните конкурси. Когато ни насърчава и обещава успех, Словото ни разкрива тайната на истинския успех. Тя е във взаимоотношенията ни с Бога! Няма друга по-сигурна гаранция за нашия успех от самия Бог!

Добре, но ние сме в началото на Новата година. Все пак хората по това време си пожелават някои по-конкретни и видими неща. Има ли в Библията обещания за видими признаци и измерения на успеха? С увереност можем да кажем – има!

ВИДИМИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА УСПЕХА

Господ, твоят Бог, в благостта Си ще направи така, че да изобилстваш във всичките дела на ръцете ти, да изобилства плодът на утробата ти, плодът на добитъка ти и произведенията на земята ти, защото Господ пак ще се възрадва за теб да ти прави добро, както се е възраждал на бащите ти. (Второзаконие 30:9)

Спомням си как навремето, на Нова година, майка ми ме обличаше с топли дрешки, подаваше ми сурвачка и ме прашаше по нашата и някои съседни улици в Асеновград, за да посетя и сурвакам познати жители на тази малка общност, която наричахме

„нашата махала“. Повечето от вас знаят песничката, която трябваше да изпея, докато ги сурвакам: „Сурва, сурва, година, весела година, червена ябълка в градина, пълна къща с коприна...“

Питам се, от дистанцията на годините, какъв е бил мотивът на майка ми, за да ме праща на такава (почти) безкористна мисия. Вероятно е имала няколко съображения: да ме научи, че дори бонбоните се печелят с труд, а също и как да създавам добри отношения на моето семейство със съседите ни.

Благословенията, които Мойсей предава от Божие име на Израилевия народ, са несравнимо по-всеобхватни и щедри от моята сурвакарска песничка. Те не са голи пожелания, а са облечени с властта и силата на Господа, насочени към Неговия народ, към всеки, който вярва в Него. В тях се съдържа обещание за успех и изобилие. И нещо много важно: Бог казва, че именно това Му носи радост – да прави добро на тези, с които е установил близки отношения и е сключил Завета на вяра. Да прави добро, това произлиза от Неговата същност. Той е добър, Той е самото Добро.

Нека кажем това и да го пожелаем и на други! Естествено, ще ни попитат: Има ли някакви условия, нещо, което ние трябва да изпълним? Да, в Божието слово има отговор на този въпрос.

>>

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ '2024! АБОНИРАЙТЕ СЕ!

Скъпи читатели на *Зорница*,

Изпратихме една трудна за всички ни година. Нашият вестник премина през доста трудности в организационно и финансово отношение. В продължение на няколко месеца през лятото на 2023 г. броевете излизаха със закъснение – и това предизвика немалко притеснения у читателите. Разбираме ви напълно и споделяме загрижеността ви, скъпи приятели! И наред с това ви благодарим за молитвите, съпричастността, даренията и предложенията за помощ. Именно благодарение на вашето доверие *Зорница* продължава да излиза! Нямаме намерение да се отказваме в никакъв случай. Това е Божие дело и с Негова помощ заедно ще преодолеем всяко предизвикателство.

С признателност за подкрепата ви сега отново призоваваме за подновяване на груповите абонаменти за новата 2024 год. Налага се да увеличим коричната цена на вестника и това със сигурност не е изненада за никого. Уверени сме, че идват добри времена, с непрестанно подновяващата се всяка заран Божия благодат, с нови предизвикателства, но и нови сили в Духа.

ГРУПОВ АБОНАМЕНТ

За групов целогодишен абонамент се свържете с редакцията на имейл vestnik.zornitsa@gmail.com или на телефон: **0892-250-517**. Както и до този момент, ние се осляяме на доброволци, които да получават пакет с новия брой на посочен адрес и сетне да го разпространяват сред абонатите в църковната си общност.

Цената на годишния абонамент за 2024 г. е **16 лева**.

ЛИЧЕН АБОНАМЕНТ

За личен абонамент се обрънете към местния пощенски клон. Каталогният номер на *Зорница* е **312**. Можете да се абонирате:

- за 3 месеца 4 лева
- за 6 месеца 8 лева
- за 9 месеца 12 лева
- за 12 месеца 16 лева

ДАРЕНИЯ

Редакцията се нуждае от финансова подкрепа. Обръщаме се към вас с молба да обмислите дали Бог ви води да участвате с еднократни или редовни дарения за делото на в. *Зорница*!

Вестник *Зорница* е издание с консервативен протестантско-евангелски характер. Списва се от редакционна колегия към **Българско евангелско дружество**.

По второстепенни доктринални въпроси редакцията допуска разнообразие от мнения. Становището на даден автор невинаги съвпада с това на редакционната колегия.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Влади Райчинов, Владимир Железов,
Данаил Игнатов, Емил Марков,
Олег Константинов, Радостин Марчев,
Станислав Алексиев, Тодор Велчев

ЗОРНИЦА

БЪЛГАРСКО ЕВАНГЕЛСКО ДРУЖЕСТВО

адрес: БЕД, ул. Солунска 49, София 1000 | email: vestnik.zornitsa@gmail.com | FB: [vestnikzornitsa](https://www.facebook.com/vestnikzornitsa) | web: zornitsa.bg | тел.: 0892 250 517

Зорница се нуждае от финансова подкрепа. Бъдете съработници на най-старото българско периодично издание!

Ще бъдем благодарни, ако обмислите с молитва да бъдете спомоществователи на изданието!

Българско евангелско дружество | IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01 | BIC: BPBIBGSF

Редактор на броя: Радостин Марчев
Коректори: Елиана Аврамова, Тодор Велчев
Предпечат: Олег Константинов
Печат: *Прима принт* ЕООД

Каталоген номер за абонамент
към Български пощи: 312
ISSN: 0861-3826

>> ЛИЧНИЯТ УСПЕХ ИМА УСЛОВИЕ И ДУХОВНИ ИЗМЕРЕНИЯ

Положих пред теб живота и доброто, смъртта и злото, като заповядвам днес да обичаш Господа, твоя Бог, да ходиш в Неговите пътища, да пазиш заповедите Му... за да живееш и да се умножаваш и да те благославя Господ, Твоят Бог. (Второзаконие 30:15-16)

А Господ Исус Христос казва: „Ако Ме обича някой, ще пази учението Ми и Отец Ми ще го възлюби и Ние ще дойдем при него и ще направим обиталище у него“ (Йоан 14:23). Да обичам Господа – това е първото условие за моя успех в живота. Когато Бог обитава в духа ми чрез Светия Си Дух, заради любовта ми и вярата ми в Господ Исус Христос, това е гаранция за успешно преминаване през всичките дни на годината.

ПРИЛОЖЕНИЯ НА БОЖИЕТО СЛОВО ЗА ВСЕНАРОДЕН УСПЕХ

Когато прогласяваме Божието слово, ние съвсем основателно се опитваме да го насочим най-напред към съвестта на всеки отделен човек. Но нека не забравяме, че някои от текстовете, които споделяме на

това място, са отправени към цял един народ. Божието слово има това превъзходно качество да ни кара да мислим като отделни личности, но в същото време да не пренебрегнем и факта, че Той има всенародна стратегическа насока на Своето послание. А това веднага ни напомня, че освен грижа за спасението на собствените си души, имаме грижа за спасението на народа, в който Бог ни е поставил като посланици на Неговото царство.

Днес се задава многократно въпросът дали политическият преход на България е извървян? Някои отговарят положително, други отрицателно. Това зависи много от баланса на политическите сили, които изпитват почит към Бога и тези, които показват пълно пренебрежение към християнските ценности, които нашият народ е съхранил, поне на традиционно равнище. Зависи и от нас, като християнска евангелска общност, която е в положение на малцинство, но можем да бъдем активно малцинство, дори и в политическия живот. Да продължим да противодействаме на проектозакони, които дават място на езически и псевдохуманни практики. Да противодействаме на моралния упадък в обществото, облечено с циничната демонстрация на сексуални извращения от всякакъв характер. Да бъдем

будни, за да изобличим всеки опит за религиозно-политическа демагогия – било чрез свързването на псевдонационализма с чужди псевдохристиянски сили, било да работим срещу бавното проникване на радикалния ислям в някои общности в страната – чрез показване превъзходството на Христовата любов.

Когато Божието слово ни обещава успех, то ни разкрива тайната на истинския успех. Тя е в опазване на заветните ни взаимоотношения с Бога и като личности, и като Църква, със свидетелство за Него в света. Когато оценявам тази привилегия и опазвам тази благодат, това укрепва съзнанието ми за лично достойнство, подобрява моя жизнен тонус, води ме към здравословен начин на живот, към това да взимам правилни и праведни решения, да имам добра концентрация в действията си и морална устойчивост. А всичко, което не мога сам да постигна, Бог допълва според Своята мярка за мое добро. Нека се опитаме да предложим тази тайна за успех на света, в който живеем, на нашия духовно лутащ се и до голяма степен обезверен народ. Нека на дело покажем нашата любов към Господа, за да нахлуе в нас и чрез нас обновяващият Божий Дух с всички Свои благословения за Новата година! ▢

Какво правим извън храма?

п-р Станислав Алексиев

следва от 1 стр.

По прашния римски път се задава колесница, в която се вози „скопец (евнух), велможа на етиопската царица Кандакия, който беше поставен над цялото ѝ съкровище и беше дошъл в Йерусалим да се поклони“ (27 ст.).

Етиопците се смятат за предани слуги и често изпълняват отговорни задължения в царските дворци (Йер. 38:7). Когато имат досег с харема или с жени по принцип, те по разбираеми причини трябва да са евнуси. Нашият етиопец е велможа с ранг на министър на финансите на двореца на царица Кандакия и току-що е бил на посещение в храма в Йерусалим. По време на богослуженията там той вероятно се е покланял на Бога, в Когото, въпреки че не е евреин, вярва дълбоко.

По пътя обратно за Етиопия, вместо да разглежда красивата природа, да отпива разхлаждащи напитки под лъчите на пустинното слънце, той чете... от Книгата на пророк Исаия. Тоест извън храма този велможа търси по-дълбоко общение с Бога чрез Писанието. Той не се задоволява само с проповедта и песните в богослужението, но жадува за повече от Божието присъствие, иска да чува Божия глас. Затова и чете от Неговото слово. Той не седи в удобно кресло, на сянка вкъщи, а пътува. Поел е по един нелек път, през безводни земи. Сигурно знаете, че римските пътища са били изграждани от големи обли камъни. А колесницата, колкото и удобни ресори да е имала, сигурно ужасно се е клатила и друсала по тези камъни. Но това не е попречило на евнуха да търси близост с Божието слово и да го чете, и то на глас (както ще видим по-късно).

Когато чува евнуха да чете от Книгата на Исаия, Филип разпознава пасаж от 53 глава, 7 и 8 стих. Както знаем, от 52:13 до 53:12 пророкът описва страдащия Месия, а неговите думи почти буквално се изпълняват от Господ Исус Христос на Голготския кръст. Това е един от многото месиянски пасажи в Писанието.

Проблемът е, че този текст не се намира в нито един прочит от еврейската религиозна година. Различни са обясненията защо е така. Важното е, че текстът не е бил четен

и не се чете днес в еврейските синагоги. Етиопският велможа чете и такива пасажи от Библията, върху които никога не проповядва и които никога не разглежда. Тъй като е етиопец, вероятно еврейският не му е бил майчин език, но въпреки това той е искал да чете Писанието, да познава напълно Бога и Неговата воля. Извън храма този човек чете Божието слово и иска да познава дотолкова своя Господ, че се обръща и към пасажи от думите Му, които по-трудно би могъл да разбере, т.е. той полага усилия в желанието си да израства във вярата. В 30 стих виждаме, че като доближава колесницата, Филип чува какво чете велможата: „Филип... го чу да чете пророк Исаия и каза: Разбираш ли това, което четеш?“

Според обичаите в древния свят хората са четяли на глас, а не на ум. Но да четеш указ на царицата си, книги, провъзгласяващи мощта на Рим, или книги за общоприети тогава божества сигурно е било престижно. А да четеш книгата на Бога на евреите – народ, който е мразен от околните най-вече защото е различен и странен за тях – да четеш книгата за техния Бог и то на глас, едва ли е било много престижно. Чужденците, които са подминавали колесницата на евнуха, сигурно са се подсмивали многозначително след това. „Още един заблуден“, са си казвали вероятно.

Етиопецът не се е вълнувал какво ще си помислят хората. Макар и да не е в храма, където е защитен от погледите на чуждоверците, той чете на глас, както би чел заповедите на своята царица. Не се срамува, че държи в ръката си Библията. Важното е той да опознае своя Бог повече, важното е какво Бог мисли за него. Книгата на пророк Исаия е особено важна за евнуха, защото в нея Бог обещава спасение и на такива като него.

Кръщението на етиопския евнух, картина от Ейбрахам Блумарт | източник: Lectioart.org

В Исаия 56:3-5 четем: „Чужденецът, който се е прилепил към Господа, да не говори, като казва: Господ съвсем ще ме отдели от народа Си! И скопецът да не казва: Ето, аз съм сухо дърво! Защото така казва Господ за скопците, които пазят съботите Ми и избират това, в което благоволя, и здраво държат завета Ми: На тях ще дам в дома Си и вътре в стените Си място и име по-добро от синове и дъщери. На тях ще дам вечно име, което няма да се изличи.“

Копнее евнухът да чуе тези думи и за себе си, затова чете повече и повече, за да познае този милостив Бог и да може един ден да влезе в Дома Му.

И докато чете, той вижда до колесницата му да приближава, тичайки, един евреин. Вероятно обикновено облечен, не велможа като него. Но това, което евреинът го пита, е много по-важно от облеклото му: „Ти, като четеш, разбираш ли?“ Тогава велможата забравя златотъканите си дрехи, ранга си, богатството си и поканва в колесницата обикновения евреин, на чийто език обаче е написано Божието слово. Поканва този прашен и потен човек не само да се вози до него, но и най-вече да му разясни Писанието. Да му помогне да познае по-дълбоко любящия Бог на Вселената.

Какво правим извън храма? Тук е ясно. Тук се молим. Тук пеем. Тук слушаме Словото. Тук не се срамуваме да четем от Библията. Но какво става, когато излезем вън?

Авторът на книгата Деяния на апостолите неслучайно е описал тази случка с етиопския евнух. Тя е насърчение за нас – да се стараем да търсим близостта на Бога и Неговото слово и извън храма. Да искаме да живеем в Дома Господен винаги. Дано Бог да ни благослови да не се спираме пред нищо, за да постигнем тази свята цел. ▢

История и мисия на Методистката църква в Русе

п-р Владимир Железов

II част

следва от 1 стр.

Един русенски свещеник на име Сава приема вярата на мисионерите, но понеже се вдига шум, е заточен в Рилския манастир. Местното духовенство веднага дава отпор на методистките проповедници. Русенската печатница издава през 1869 г. обемиста книга „Православний глас против протестантите“, дело на братството от Рилския манастир. Доста по-късно, през 1882 г., се появяват и книги като „Силата на православната ни вяра и лукавите постъпки на протестантите против нашия народ“ от Х. М. Гребенаров. През 1870 г. йеромонах Матей Преображенски отпечатва и енергично разпространява брошурата „Защита на православието, нападнато от протестантските мисионери с разни брошури“. Творбата е изпълнена с обидни квалификации по адрес на мисионерите, а от богословска гледна точка аргументите срещу протестантската вяра са несъстоятелни. Пропагандата обаче успява да настрои голяма част от обществото и така мисионерите са принудени да напуснат града.

Въпреки сериозната опозиция от свещениците и учителите, духовното дело дава добър плод и така възниква църковна общност. Още през 1869 г. църквата в Русе е смятана за „главна станция на мисията в България“. През 1875 г. в Русчук пристига нов мисионер: Деуит Чалис. Най-важното събитие от историята на българската мисия през тези години е първата мисийска среща, проведена в Русчук на 2 октомври 1876 г. под ръководството на епископ Анджрос. Неговото посещение окуражава мисионерите и техните съработници. Той извършва първите назначения на български проповедници и техните помощници. Мисията се разпростира на територията на почти цяла Северна България. През следващите години църквите постепенно нарастват като членове и влияние.

В изследванията на методистката мисия има размиване в датировката на църковната сграда на църквата в Русе. Според Иван Марков, през 1883 г. с подobaваща тържественост е открита красивата църковна сграда. От друга страна, Вениамин Пеев, който се позовава на различни архивни документи, датира освещаването на църковната сграда (построена по проект на С. Златов и Лаунсбъри) през 1891 г. Отново според Пеев през същата година и непосредствено до църквата, по проект на австрийския архитект Майор е построено богословско училище, в което се помещава и пастирският дом. Дж. М. Райд пише, че през 1883 г. методистката мисия се сдобива с имот, и в съгласие с В. Пеев посочва, че сградата е осветена на 24 април 1891 г. по време на Годишната конференция в Русчук.

Училището за момчета (*Literary and Theological School*) е отворено първо във Велико Търново, а след това е преместено в Свищов. То действа като смесено богословско и общообразователно училище. През 1894 г. е преобразувано в богословска семинария и е преместено в Русчук. До 1944 г. църквата се развива успешно, увеличава членовете си и в нея служат редица изтъкнати и високообразовани пастори. П-р Марин Делчев завършва богословие в САЩ и става първият презвитер с богословско образование в града. Той ръководи църквата в различни периоди в края на XIX и началото на XX век. В същия период в църквата пастурира и г-р Стефан Томов, възпитаник на известния „Робърт колеж“. Той също така става директор на Методисткото училище, след преместването му от Свищов, и редактор на издаваното в Русе списание *Християнски свят*.

В периода 1912-1920 г. проповедник е п-р Иван Ганчев. Той успява да обърне мнозина

към вярата. П-р Захари Димитров е добър организатор и съдейства за построяването на църковна сграда в Хотанца през 1927 г. П-р Стефан Скулев служи в русенската църква от 1927 до 1931 г. Цветан Цветанов е най-дълго служилият в църквата пастир: цели 21 години, от 1932 до 1952 г.

Периодът на комунистическото управление е тежък както за методистката, така и за всички други църкви. П-р Гавраил Цветанов е арестуван през октомври 1944 г. и до 1945 г. лежи в лагера край Бобовдол. Кирил Йотов прекарва осем месеца в затвора, подложен е на мъчения и побой, след това е освободен. През 1944 г. Алфонс Прач, който тогава е суперинтендант на методистите в България, е принуден да напусне страната пред заплахата на настъпващата съветска армия и загива при въздушно нападение в Плауен, Германия. На негово място е назначен п-р Янко Иванов.

П-р Илия Илиев, който ръководи църквата в Русе през 1953-1963 и 1978-1980 г., е арестуван от Държавна сигурност през 1948 г. и е осъден на три години затвор. През същата година са арестувани п-р Здравко Безлов¹ и суперинтендантът Янко Иванов. През 1949 г. пастирите получават присъди на театрални дела, станали известни с прозвището „Пастирските процеси“. Методистката църква в България е почти напълно разрушена. Тя успява да запази само няколко сгради, които не са присвоени от комунистическата власт, една от които е църквата в Русе.

Поради държавния контрол всички връзки на българската методистка мисия със световния методизъм са прекъснати. Държавната власт принуждава методистите да свикат събрание и да приемат за суперинтендант наложения от комунистическия режим Методи Марков, който не е методист. Той е наречен „епископ“. След него, от 1962 г. до падането на режима, ролята на епископ играе посоченият от властите Иван Ножаров. През 1962 г., когато е назначен Ножаров, евангелските християни от петдесетната общност, чийто молитвен дом е отчужден и разрушен, са приети от п-р Илия Илиев в методистката сграда, където двете евангелски общности съжителстват мирно и братски следващите 30 години. По-късно и баптистите, чиято сграда е отнета и превърната в „Дом на атеиста“, също се присъединяват към двете общности и заедно се покланят на Бога.

След п-р Илиев, от 1964 до 1977 г., църквата ръководи п-р Георги Налбантски. От 1977 до

1980 г. неформално църквата отново се поема от п-р Илиев, заедно с дякон Йордан Дойчинов. Комунистическата власт принуждава всички евангелски християни да се събират заедно в красивата бяла каменна сграда на методистката църква в Русе, а това сплотява и укрепва общата вяра в Господ Исус Христос. Пастирският дом е отнет от комунистите с цел да бъде превърнат в художествена галерия за картините на Светлин Русев и някои русенски художници. След падането на социалистическия строй църквата си връща владение върху тази и някои други незаконно отнети сгради.

След 1989 г. оцелелите пастори и някои помлади проповедници наново организират Методистката църква в България. Оцелелият от комунистическите репресии п-р Здравко Безлов е поставен от еп. Хайнрих Болетер за суперинтендант. Той изпълнява тази длъжност до 26 февруари 1993 г., когато почива от масиран инфаркт. Наследява го п-р Бедрос Алтунян, който служи като суперинтендант до пенсионирането си през 2010 г. Следва едногодишен период, в който екип от пастори упражняват надзор над църквите, а от 2012 г. до 2022 г. еп. Патрик Шрайф назначава за суперинтендант п-р Даниел Топалски.

През 2023 г. ЕМЕЦ в България напуска Обединената методистка църква и от 1 май се присъединява към новосформираната консервативна деноминация Глобална методистка църква (*Global Methodist Church*).

От 1983 г. до 2001 г. Методистката църква в Русе се ръководи от Данаил Налбантски. След него от 2002 до 2006 г. пастир е Николай Петров, а от 2007 до 2016 г. – п-р Даниел Топалски. След двугодишно пастуриране на п-р Владимир Тодоров през 2017-2018 г., от 2018 г. до днес църквата ръководи авторът на настоящия доклад.

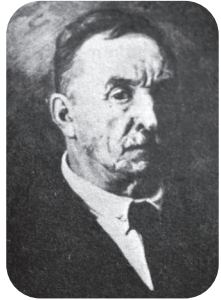
Тази кратка история на църквата ни може да ни напомни, че нищо не започва с нас. Ние сме носители на хилядолетна християнска традиция, на „пресвятата вяра, веднъж и завинаги предадена на светиите“, която трябва да опазим независимо от трудностите. И това, че днес можем да сме заедно като братя и сестри в Господа, е насърчителен знак, че Бог продължава да действа и да гради Своята църква в България и в Русе.² □

¹ За живота на Здравко Безлов, виж: Вл. Железов, „Здравко Безлов – най-младият „пастир-шпионин“ (Зорница, 04/2023). Б.а.

² П-р Владимир Железов представя този доклад на 25.11.2023 г. при честването на 140-годишнината от освещаването на сградата на Методистката църква в гр. Русе. Б.р.

Трима наши предшественици

Вестник Зорница отбелязва годишнини на заслужили деятели на евангелското движение в България. През месец януари 2024 г. отбелязваме кръгли годишнини от рождението на п-р Иван Я. Сечанов, на п-р Кирил Йотов и такава от смъртта на п-р Димитър Фурнаджиев.

ИВАН Я. СЕЧАНОВ

Иван Я. Сечанов е роден е на 31 януари 1854 г. в Самоков. Образование получава в родния си град. Останал кръгъл сирак, на 13 години заминава за Цариград и постъпва в Робърт Колеж, където го издържа чичо му, библейският преводач Христогул Сечанов. Под влиянието на приятели и на сестра си Сетка той започва да се интересува от Библията и се обръща към Бога.

Лейди Странгфорд открива в него качества на милолюбив християнин и го привлича към мисията за доставяне на помощи на пострадали от престъпните действия на башибозушките отреди през Априлското въстание. При тези посещения той започва и да проповядва Евангелието. Той е един от първите, които завършват Американската богословска семинария в Самоков (вероятно през 1878 г.) и затова е препоръчан да стане проповедник в Панагюрище (1878–1883 г.).

През 1886 г. поема амвона в Банско, където е ръкоположен като пастир на годишен събор. Цели 17 години служи в Пловдив, където помага на мисионера д-р Марш в изграждането на евангелския храм в града на ул. „Лейди Странгфорд“. Работи за кратко време като пастир в Асеновград и отделя сили за благовестие в околните селища. Съдейства за изграждането на църковни сгради в Асеновград, Ахматово, Кричим, Поповица. Известно време е сътрудник на Методистката мисия в Ловеч, София и Варна.

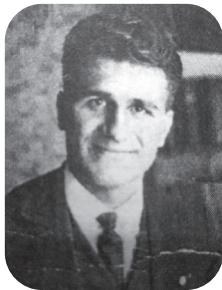
Сечанов служи и като редактор на вестниците *Въздържател*, *Християнски свят* и *Зорница*. За успеха на своята дейност той изтъква, след Божията благодат, приноса и подкрепата на съпругата си Йорданка Сечанова. Завършва земния си път в Пловдив на 30 октомври 1928 г.¹

В своя кратка статия по случай новата 1922 г.², п-р Иван Сечанов отправя следния поздрав, който звучи и днес по съвсем актуален и уместен начин: „Господ царува! Да се радва земята. Облак и мрак е около Него, правда и съд е основанието на престола Му“ (Пс. 97:1-2). Нека отхвърлим убийствения песимизъм и с вяра в Бога и християнски подвиг да се стараем тази година да допринесем нещо, в кръга на силите си, за дохождането на доброто време между нас и света!³

КИРИЛ ЙОТОВ

През януари 2024 г. се навършват 120 години от раждането на п-р Кирил Йотов³. Роден е в с. Бъркач, Плевенско. Завършва средно образование в Плевен. Включва се във въздържателното дружество към Методистката църква. По-късно, повярвал, става ревностен член на църквата и е привлечен като помощник-пастир. Заедно с бъдещия пастир Литов се включва в служение сред младежи. По-късно е поканен като помощник-пастир в ЕМЕЦ „Д-р Лонг“, София.

Годишната конференция на Методистките църкви го изпраща, заедно с Цветан Литов и Георги Сивриеу, да следва в Методистката семинария във Франкфурт на

Майн. Там се запознава и с бъдещата си съпруга Мария Шмайснер, с която през 1931 г. създава семейство. През същата година еп. Нилсен ръкополага Кирил Йотов като пастир на Видинската методистка църква. През престоя му в града църквата постига значителен растеж. За кратко време служи в село Страхилово. От 1939 г. служи като пастир в Методистката църква в Плевен.

През Втората световна война, поради липса на финансова издръжка от църквата, се налага Йотов да работи като хоноруван преподавател по немски език в Търговската гимназия на Червен бряг и гимназията в гр. Левски. Успоредно с това той продължава да подготвя библейски уроци и да проповядва.

На 10 септември 1944 г. в църковната къща се настаняват съветски войници, а на 12 септември Кирил и Мария Йотови са арестувани. Синовете им Владимир и Станимир са отправени при баба им в с. Бъркач. Не след дълго Мария Йотова се завръща от ареста, изцяло променена. Дълбоката душевна рана от преживяното през тези дни остава през целия ѝ живот. Като член на българо-немското културно дружество, Кирил е лишен от свобода за осем месеца. Подложен е на мъчения, след което заедно с други членове на това дружество получава оправдателна присъда. После приема предложение да поеме амвона на Евангелската съборна църква в с. Априлци, Пазарджишко.

През 1948 г. Кирил Йотов е арестуван отново във връзка с подготовката на Пастирския процес. Без съд и присъда лежи пет години в трудови лагери – най-напред в лагера „Бобов дол“, а след това и в „Белене“. След освобожданието му се зареждат трудни години за семейството, през които работи като строителен работник, но често е уволняван поради досието му от Държавна сигурност. Семейството е лишено за дълго време и от собственото си жилище в София.

Още като зидаромазач в Кремиковци, Кирил Йотов започва да посещава със семейството си I ЕСЦ София, като се включва активно в духовния живот. Посещава и други църкви, които са без пастори, за да проповядва. Въпреки всички страдания и огорчения, през които преминава, всички негови познати го помнят с бодър дух и жизненост. На 9 юли 1988 г., на 84-годишна възраст, пр Кирил Йотов се пресели при своя небесен Баща.

ДИМИТЪР ФУРНАДЖИЕВ

В брой на в *Зорница* от 1944 г. е поместена скръбна вест от Съюза на Евангелските църкви в България за това, че „На 30 януари 1944 г. Небесният Баща повиши на по-голяма служба нашия многоуважаван и високо ценен от всички ни пастир Димитър Н. Фурнаджиев.“ В същия брой се съобщава, че той е починал на тази дата в Самоков, а погребалната служба е била извършена от пастирите Васил Зяпков, Стефан Градинаров и Васил Ангелов. Безспорно п-р Димитър Фурнаджиев е една забележителна личност в историята на българския евангелизъм от първата половина на XX век.

Димитър Фурнаджиев е роден в Банско. Основното си образование получава в съществуващото тогава евангелско първоначално училище, а след това учи в Научно-богословското училище в Самоков.

През 1888 г. заминава за САЩ и завършва Богословската семинария в Принстън, като едновременно работи често пъти тежка работа, за да се издържа. През 1898 г. е ръкоположен като пастир от църковното ръководство към семинарията.

По това време в Принстън е и Зорица Караиванова, с която Димитър свързва живота си и създава семейство. Двамата се завръщат в България и той започва пасторска служба последователно в градовете Кюстендил (1899 – 1906 г.); Хасково – за една година; Пловдив (1907 – 1911 г.) и в София – от 1911 до 1931 г. След това заема длъжността на ректор на Научно-богословското училище в Самоков и на пастир към Самоковската евангелска църква.

П-р Димитър Фурнаджиев изпълнява длъжността на официален религиозен представител на евангелските църкви в България пред Министерството на външните работи. Двадесет и шест години е председател на Българското евангелско дружество (БЕД) и председател на комитета „Църковна издръжка“. Участва в дейността на редица международни църковни и хуманитарни организации като „Вяра и живот“, „Всемирнен съюз за приятелство чрез църквите“, „Международен мир чрез църквите“, канен е да придружава делегации на Българската православна църква на международни форуми. Авторитетът, с който се ползва п-р Фурнаджиев, му позволява да защитава различни хуманитарни и национални каузи. През 1903 г. е изпратен в САЩ да събира помощи за пострадали по време на Илинденското въстание, през 1919 г. участва в правителствена делегация за сключване на мирния договор след Първата световна война, през 1937 г. участва в международна конференция на Младежките християнски дружества в Единбург. Осигурява на десетина младежи възможности за образование в САЩ, Англия и други страни.

П-р Димитър Фурнаджиев е инициатор на учредяването на Комитет по съставяне на История на евангелските църкви в България и събира значителни документи и сведения във връзка с това, но не доживява завършването и нейното издаване. Сведенията, които прилагаме тук, са предадени предимно от съпругата му Зорица.⁴

Зорица е била истински помощник на своя съпруг. Тя организира и ръководи комитета „Състрадание“, който издържа в продължение на десетки години сиропиталището „Отец Паисий“ към Първа евангелска църква в София, участва активно в женските християнски организации. През 1947 г. заминава при своите синове в САЩ, където е починала на 95-годишна възраст.⁵ □

¹ Вж. *Вестители на истината, История на евангелските църкви в България*, ред. Хр. Куличев (ББД, 1994), 251–252 с.

² Вж. съответно и в *Зорница*, 01/ 2022.

³ Вж. Куличев, Хр. *Процесите. Партията срещу Църквата* (ЕТ Госпл, 2012), 180–183 с.

⁴ Вж. *Вестители на истината*, 13–15 с.

⁵ Вж. пак там.

Неочаквано изпитание

Емил Марков

„Да позная Него, силата на Неговото възкресение, и общението в Неговите страдания, като се уподобя на Него в смъртта Му“ (Фил. 3:10).

Горният стих е любим на Рут Хеге и изглежда е бил мото на живота ѝ. Можеше да не знаем нищо за нея, ако мисионерското ѝ служение не би било внезапно прекъснато от трагични събития и тя не бе разказала историята си в книга, озаглавена „Ние двамата сами“. Обичаме да четем за изявени лидери и за християнски герои, но Рут Хеге не се вписва съвсем в тези категории. По-скоро можем да я причислим към онези тихи и скромни мисионери, каквито има на много места по света и които всеотдайно служат на Бога, без да са в светлината на прожекторите.

Веднъж почувствала Господния призив, Рут заминава за Белгийско Конго (днес Демократична Република Конго) през март 1933 г. и служи там сред деца и тийнейджъри около три години. Следва период на работа към баптистката мисия във Венецуела, но отново се завръща в Конго през 1957 г. Този път с нея е още една бяла жена – Ирен Феръл. Служението им заедно с местния пастир в мисионерската станция Мангунгу е плодотворно – християнското училище и църквата допринасят тук да се развие единна общност от вярващи, която успешно се разраства.

Политическата обстановка в Конго обаче се променя. През 1960 г. страната обявява своята независимост от Белгия. Това е в периода на Студената война и така възниква напрежение между привържениците на поддържания от СССР режим на Патрис Лумумба и прозападните му опоненти. След смъртта на Лумумба избухва бунт, а обучени в Китай партизански групи, съставени предимно от подрастващи младежи, организират погроми и тероризират всички, които мислят различно. Напрежението се чувства и в Мангунгу.

Носи се слух, че две седмици по-рано скиташите банди са посекали до смърт трима белгийски католически свещеници, единия от които прикован на легло. Бунтовниците, боядисани с бойни цветове, опасани с превръзки през кръста, носят груби червени каски и викат: „Москва!“ и „Русия!“,

докато опожаряват и грабят. Десетки чернокожи местни служители са убити, четирима селски полицаи са изгорени живи, а служител на земеделско училище е обезглавен.

В книгата си Рут Хеге пише:

„Нкеди, конгоанският директор на баптисткото основно училище в Мангунгу, беше загрижен. Биенето на барабан (училищната камбана в Конго) беше ежедневно напомняне на терористите, че мисионерското училище все още работи. Това представляваше опасност, тъй като марксистките партизани смятаха християнството за най-страшния си конкурент.“

Рут и Ирен се съгласяват с пастор Нкеди, че училището трябва да бъде затворено, докато заплахите преминават. Докато обсъждат положението, над тях минава самолет, а от него изпада пакет

с бележка, чрез която им се предлага евакуация с хеликоптер. Те не искат да изоставят африканските християни и въпреки това, като единствените две бели жени в региона, представляват мишени, подканящи за атака.

„Ще се върнем!“ – обещава Рут и Ирен на своите верни конгоански приятели и бързат да приключат последните подробности: опаковане, плащане на работниците, скриване на колата. До вечерта не пристига хеликоптер. Християните се събират на прощална служба, а пасторът казва: „Ние ще бъдем тук. Няма да ходим по домовете си да спим тази нощ.“

Въпреки войната, станцията изглежда мирна и на двете мисионерки им е трудно да повярват, че са в опасност, затова те си лягат. Очакват ги обаче ужасяващи събития:

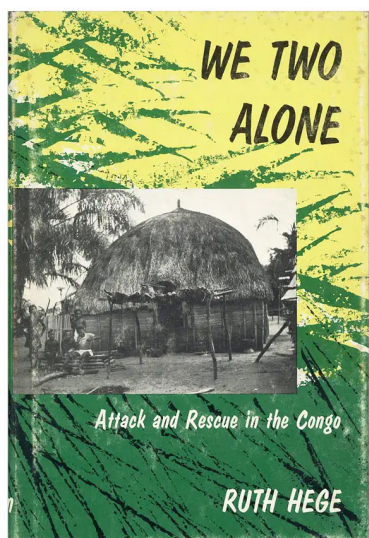
„Тръсъкът от счуено стъкло ме събуди. Веднага разбрах, че терористите са нахлули в мисията ни. Ирен и аз имахме време само да облечем някои дрехи,

преди да ни хванат. Те бяха побеснели и викаха: „Бима, бима!“ („Неща, неща!“) Искана ни парите, дрехите, всичко ценно. Бях сигурна, че са упоени от пушенето на коноп. Дърпах ни и ни блъскаха още 50 фута през тревата...“

Една отровна стрела се забива в гърлото на Ирен. „Свърших!“ – въздъхва тя, прави още една крачка и пада на земята. Рут също е ударена и пада до нея. Бог обаче по чуден начин съхранява нейния живот. Отровата от забитата в ръката ѝ стрела не подейства, вероятно поради обилното кръвотечение. Бунтовниците я дърпат за косата, проверяват дали диша, но Рут запазва хладнокръвие и бунтовниците я мислят за мъртва.

По-късно съпругата на един християнин, която била наблизо и видяла какво се случва, я скрива във високата трева. Рут успява да се добере до склад с чували, завива се с тях и така оцелява в студа. Падналият проливен дъжд я предпазва от ново нападение на бунтовниците и евентуалното опожаряване на сградата. Все пак един бунтовник я открива. Тя му благовещава смело и той споделя, че преди това е искал да я убие, но Бог не му позволил. Накрая, след още няколко преमेждия, най-после е спасена и по-късно се прибира у дома.

Казват, че човекът е като пакетче чай – разбираш истинското му съдържание едва след като го потопиш в гореща вода. Огнените изпитания, през които преминава Рут Хеге обаче, не са единственото нещо, което се помни от нейния автобиографичен разказ. Целият ѝ живот – от избора да служи като мисионер, до върното служение дори след пенсионирането ѝ, внушава идеята, че и при благоприятни, и при извънредни обстоятелства, еднакво важно е да сме верни на Бога. А такава мисионери има на много места по света. □

Най-красивата елха

3. Фурнаджиева

На площада до църквата „Св. Неделя“ има стоици елхи: мънички за масата, по-големки със стойки и още по-големи за салони. Всички те чакат да бъдат купени и украсени, за да зарадват много дечица в София по случай празниците. Обаче хубавият бял сняг ги украси преди всички други – колко са красиви! Има други елхички, във витрините на някои магазини, украсени с разни лъскави предмети: топчици, фигурки, синджирчета, цветчета и др. Дечицата спират да им се радват.

Но знаете ли коя ще е най-красивата елха? Тази, която вие ще приготвите и украсите, за да зарадват малките сираци, приютени в Евангелското

сиропиталище „Отец Паисий“ София. Тя е винаги най-красивата, защото се приготвя от красивите, щедри, съчувствителни деца и възрастни, които не мислят и работят само за себе си и за своите, а и за другите, които не са като тях благодетелствани.

По този начин за ред години деца и възрастни от Петдесетната църква в Ямбол и Карнобатско са били особено внимателни и навременни да украсяват с разни интересни и полезни подаръци елхата за сиропиталището. Ето, вече е пристигнал пакетът от Ямбол. От него децата с радост извадиха: 27 сапунчета, терлички, ошав, орехи.

Кой каквото е можал да даде, сложил го с любов и молитва в този пакет. А Евангелската църква в Банско с каква любов събира фасул от разни приятели на сираците и ето, че те ще бъдат снабдени с тази хубава гозба, която те много обичат, за дългите студени зимни дни. (...)

Драги читатели, какво ще сторите вие за украсата на тази елха? Всичко, което може да дадете с любов и молитва, изпратете на управителката на сиропиталището г-ца Н. Гидикова. Радостта ще бъде двойна за получателите и дарителите. Комитетът и сираците ви пожелават радостно посрещане на празниците. □

ИЗ АРХИВА НА ЗОРНИЦА

Зорница, 5 януари 1944 г.

Василий Велики

Радостин Марчев

Василий Велики, стенопис в църквата Богородица Перивлента в Охрид | източник: Wikipedia

На 1 януари 379 г. в град Кесария умира Василий Велики. Това е и датата, на която се почита паметта му. Днес той е известен като убеден защитник на традиционното християнско богословие. За времето си обаче Василий е бил новатор в повече от едно отношение.

Роден е около 330 г. в Кападокия, Мала Азия – област, която през четвърти век е била една от най-силно християнизирани. Самият Василий произхожда от семейство на посветени християни. За неговото духовно формиране особена роля играят неговите майка и баба. По-малкият му брат Григорий става епископ на град Нуса и е запомнен като един от най-оригиналните богослови. Сестра му Макрина пък основава монашеска общност на територията на семейното имение и е почитана като светица.

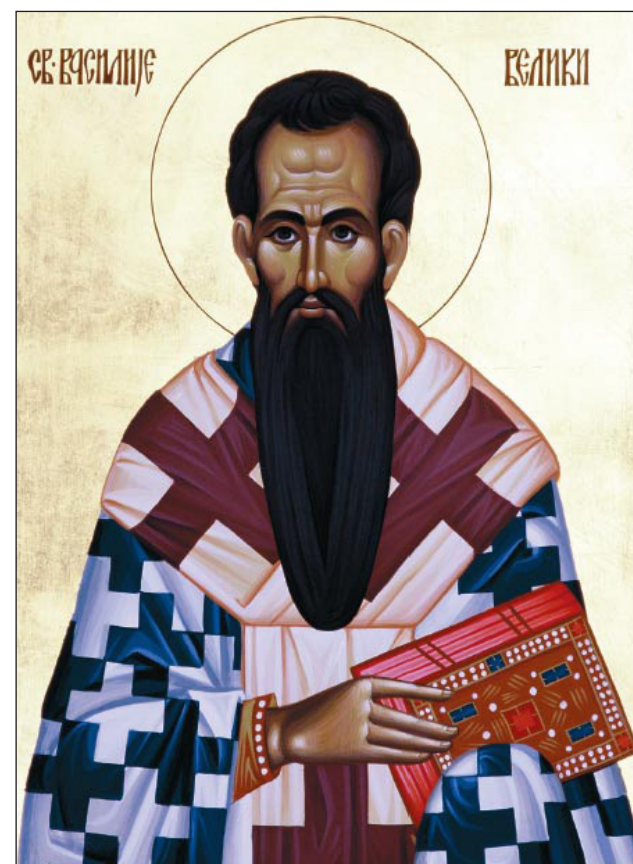
В младостта си Василий получава блестящо образование по право и реторика в

Константинопол и Атина, където учи заедно с бъдещия император Юлиан Отстъпник и завързва доживотно приятелство с Григорий Назиански, когото по-късно кани да се присъедини към него в монашеска общност. Макар след време да е принуден да я напусне, той винаги запазва топли спомени за споделения живот, близкото общение и задълбоченото изучаване на Писанията, и пише първия правилник за общностен монашески живот.

През 362 г. Василий е ръкоположен за дякон, а през 365 и за презвитер. Когато през 368 г. в Кападокия върлува глад, той продава семейното имуществото, за да помага на нуждаещите се. През следващата година, 370, когато епископът на Кесария умира, Василий е избран за негов заместник. Тъй като градът е един от най-важните центрове в империята, неговият църковен водач е и екзарх на Понт, притежаващ правото да ръкополага епископи в областта. От тази важна позиция Василий се превръща във водач на проникателната партия, която довежда до край дългата борба за окончателното утвърждаване на Никеийския символ на вярата. За тази цел той води огромна кореспонденция, дебатира, убеждава, печели съюзници, пише богословски книги и в края на краищата успява да върне към правилни убеждения мнозина отклонили се църковни водачи.

По време на своето пастируване Василий се стреми да реформира градските нрави, обръщайки специално внимание на крадците и проститутките. Той основава болници, приюти и училища и се грижи за бездомните и сираците; често финансира своите начинания с лични средства. Във време, в което не съществува държавен механизъм за грижа за най-уязвимите, Василий полага основите на едно организирано социално дело, което днес ние приемаме за даденост. Заедно с това той непрестанно проповядва всяка сутрин и вечер. Една серия от такива проповеди се превръща в знаменития „Хексамерон“¹.

Може би най-големите постижения на Василий Велики са в областта на богословието. Заедно със своя брат Григорий Нисийски и с приятеля си Григорий Назиански, той успява да определи и да разграничи понятията лице и природа, което

Василий Велики, икона от неизвестен автор | източник: Wikipedia

разчиства пътя за богословското формулиране на християнското разбиране за Светата Троица. По този начин те успяват да утвърдят божествеността на Исус Христос, залежала в Никейската изповед на вярата, срещу еретичното учение на евномианите.

Но паралелно с въпроса за Сина е повдигнат и въпросът за личността на Светия Дух – тема, която Никеийския събор не е разглеждал. Мнозина допускат, че Той е творение, а не божествена личност. Василий е един от хората, които се посвещават на безкомпромисна защита на божествеността на Духа и първият, който пише цяла книга по темата.² Макар да не доживява да види окончателната победа на своята позиция през 381 г. на събора в Константинопол, той има значим принос за нея.

Василий умира на едва петдесетгодишна възраст. Сравнително краткият му живот обаче се оказва достатъчен, за да му спечели – напълно заслужено – прозвището Велики. ▢

ИЗ АРХИВА НА ЗОРНИЦА

Зорница, 5 януари 1944 г.

Рождество без романтизъм

п-р Цветан Литов

Най-бляскавият християнски празник е Рождество. Песните му звънки. Подаръците са големи. Коледните дървета са богато обкучени. Свещичките изриво трептят.

Ние си спомняме и безсмъртните слова на ангелите: „Ето, благовествам ви радост голяма... на земята мир, а между хората благоволение“.

И тогава неволно се питаме: Може ли днес да се празнува такъв един празник? В такива времена може ли да има място за Рождество? Не звучат ли като подигравка днес вест-та и песните на рождествените ангели? При грехота на оръдията, как да се радваме?

Сирените заглушиха песните ни. Аеропланите изместиха ангелите. Няма романтика в живота. Следователно не може да има и място за Рождество!

А всъщност истината е друга. Когато Христос се роди, времената бяха подобни на днешните. И тогава нямаше място за романтика. Желязната ръка на Рим тегнеше над тогавашния свят. Август бе издал строгата си заповед за преброяване.

Мария беше беззащитна. Пътуването беше убийствено. Особено за напредналите дни на младата майка. И когато родителите на Христос стигат до Витлеем, място не намират. Други са ги изпреварили. Своите им ги не познават. А майката чувства първите родилни болки.

Христос трябваше да се роди в един робски народ. Люлката му бяха яслите. Първи поклонници Му бяха простите овчари с тояги в ръце.

Тревога обзе целия Иерусалим, когато се научи за раждането на някакъв нов цар. Ирод

започна да плете своята мрежа от лъжи и измами. Безброй младенци намериха своята кървава смърт. Един се роди, а хиляди умряха заради него. А след това, през нощта, новороденото трябваше да бъде пренесено в Египет.

Та има ли романтика във всичко това? Не! По-скоро: печал, позор, ужас. В една нощ се роди Христос. А и ние живеем в една страшна историческа нощ. В света на Ирод дойде Христос. А и в днешния свят е пълно с Иродовци.

С други думи: тъкмо е време за Рождество! Защото Бог обича да среща човека най-вече в низините и в нощите.

„Благовествам ви радост голяма.“ Това е за безрадостните. А ние сме такива. Следователно Рождество е тъкмо за нас. Рождествената радост е тъкмо за днес. Без романтизъм. Но важното е: Христос да се роди. ▢

История на баптистката църква в Лом

Владислав Райчинов, Теодор Опренов

На 11 ноември 2023 г. (събота) баптистката църква в град Лом отбелязва два особено значими юбилея: 90 години от построяването на настоящата църковна сграда и почти век и половина от началото на духовно служение на баптистки мисионери в района. Годишнината стана повод за насрочване на празнично събитие. По време на празника беше ръкоположен и новият пастир на църквата Георги Георгиев. Хроника за събитието прочетете в Зорница, 11/2023.

През XIX век Лом е един от най-бързо развиващите се градове в страната. След 1830 г. с корабоплаването по Дунав нараства и значението на града. Лом (Ломпаланка) става главно експортно пристанище, изгражда се важно шосе до София. Към 1869 г. в Лом има около 120 магазина, 148 търговски кантори, 175 бакалници, 34 кафенета, шест хотела и две мелници.

Първата информация, която откриваме за баптистко дело в Ломпаланка, е свързана с човек на име Мартин Херингер, който се премества в града през 1875 г. Това преместване не е случайно, защото през 1871 г. Британското библиейско дружество издава пълния превод на Библията на български език. Възниква необходимост от разпространяването ѝ. Затова Британското и Американското библиейски дружества назначават няколко човека като Якоб Клундт за Скопие, Х. Херболт за Русе и Мартин Херингер за Лом като разпространители на Библията.

В Ломпаланка Херингер организира домашни събрания и няколко българи проявяват силен интерес. Един от тях, Филип Каменов, се покаява и през 1877 г. се кръщава в Русе. По-късно друг българин на име Георги Искренов приема кръщение в Букурещ. Каменов и Искренов имат привилегията да са първите двама българи, които приемат баптистките убеждения в Лом.

През август 1880 г. и Якоб Клундт е изпратен в Лом като книгоразпространител към Британското чуждестранно библиейско дружество (БЧБД) след осем години тежък труд в македонския район. През първата година от престоя си е изцяло посветен да разпространява книги. През повечето време пътува в областите около Видин, Враца, Плевен, София и Кюстендил. Със съпругата си Регина организират домашни събрания всеки път, когато той е в града. Някои хора проявяват интерес и се присъединяват. Тези събирания обаче са редки поради пътуванията на Клундт.

През 1887 г. Клундт заминава за Хамбург по личен повод. Там среща млад българин на име Георги Чомонев, който поддържа връзка с баптисти от Германия. Клундт го кани да се завърне в България и му предлага да намери работа в Лом. Същата година Георги се заселва в града. От този момент в дома на Херингер вече се провеждат редовни събрания. В. Чомонев, близък роднина на Георги Чомонев, обяснява: „Когато брат Клундт пътуваше из царството, събранията се провеждаха от други двама: сутрин обикновено сестра Регина прочиташе от Писанието и разискваше върху него, а вечер – брат Чомонев.“ Тази отдаденост скоро жъне успех и по покана на Георги Чомонев на събранията започват да идват много млади хора и търговци. През април 1888 г. най-малко петима души се обръщат и по-късно са кръстени от пастира на русенската баптистка църква Васил Марчев.

На 10 юли 1888 г. групата в Лом е обявена за клон на църквата в Русе. През 1893 г. е подсигурано място за богослужения, закупено с жертвени приноси на цялата църковна общност. През 1894 г. в Лом се заселва младият деен пастир Васил Кюсеф, завършил образованието си в Англия. Благодарение на него църквата се развива много. През 1896 г. вероятно е станало нейното обособяване като независима църква.

Ранната история на ломската баптистка църква също е свързана със сериозни гонения. Градската преса публикува остри и негативни изявления срещу църквата. По улиците на града баптистите са подложени на обществени хули и нападки. Кулминацията идва, когато в неделната сутрин на 19 февруари 1895 г. голяма тълпа, ръководена от местни свещеници, атакува църквата наред с богослужението. Резултатът е пълно разрушаване на сградата. Хората се спасяват с минимални наранявания, докато пастирът се измъква, „някак си скрит сред жените“. Цялото имущество в църковната сграда

е изпотрошено, а библии и песнарки са разкъсани на парчета. Страниците им са разпилени по целия град, чак до Дунава.

До края на века църквата развива активна благовестителска дейност. Нейни представители поставят началото на редица нови баптистки групи в Голинци, Ковачица, Расово, Върбово, Гнойница, Ружинци, Стубел, Мокреш, Берковица и Фердинанд (дн. Монтана). През 1888 г. семейството на Спас Стефанов от Лом се премества в София и заедно със семейството на Трайко Порецов от Русе полагат основите на баптистката църква, която по-късно се установява на ул. „Осогово“.

През първите години на XX век в страната вече има шест стабилни баптистки църкви. Обединяването им в съюз става 14 септември 1908 г. в град Чирпан. От тази дата е и първият устав на деноминацията. През двайсетте години се сформира и първата ромска баптистка църква – в село Голинци (сега кв. Младеново в град Лом).

Днес в Лом има няколко баптистки църкви. Наред с градската църква, чийто празник беше отбелязан на 11 ноември, редовни ежеседмични богослужения се провеждат също така на две места в кв. Младеново (с водачи Вергил Божков и Нацол Зайков), както и в квартал Хумата (с водач Димитър Спасов). □

Поздрав от редакционната колегия

ЮБИЛЕЙНИ ТЪРЖЕСТВА

В края на миналата година вестник Зорница отбелязва юбилейните тържества на методистката църква в Русе и баптистката в Лом.

На 11 ноември 2023 г. ЕБЦ гр. Лом отпразнува 90 години от построяването на настоящата църковна сграда и почти век и половина от началото на духовното служение на баптистки мисионери в района.

Църквата днес носи името „Витлеем“, което разбираемо ни напомня за онова велико събитие на Въплъщението на Божия Син Исус Христос в историята на човечеството. На тържествена служба по този повод е ръкоположен в пастирско служение Георги Георгиев.

На присъстващите бе раздадено фототипно копие на книжката „Кратка история на евангелската баптистка църква в град Лом“ от 1930 г. (Зорница, 11/2023).

На 25 ноември 2023 г. в Евангелската методистка епископална църква в Русе се състоя тържественото честване на 140-та годишнина от освещаването на църковната сграда на местната методистка общност. На тържеството присъстваха пастори от методистки църкви и други евангелски деноминации.

Присъстваха кметът, зам.-кметът и началникът на отдел „Връзки с обществеността“ на Русе, които поднесоха подарък и

поздравителен адрес на църквата. Пастир Владимир Железов прочете доклад за историята и мисията на Евангелската методистка църква в Русе. Организаторката Бисера Друмева изнесе концерт с произведения на Бах и Хендел. В хвалението участва и общ хор на църквата-юбиляр и църквата ЕПЦ-3 (Зорница, 12/2023).

По повод на тези вълнуващи събития, редакцията на вестник Зорница отправя сърдечен поздрав до членовете и ръководствата на двете църкви-юбиляри, с пожелание за тяхното духовно укрепване и постоянство в служението на Евангелието на нашия Господ Исус Христос в Северна България! □

Израел, една гореща точка

п-р Станислав Алексиев

Когато някой говори, пише или коментира темата за Близкия изток, на преден план почти винаги излизат мисли за война, военни действия, жертви и разрушения. Когато някой се развълнува за мястото и ролята на евреите и държавата Израел в този контекст, то съзнанието на хората още повече се обърква. Защото се намесват не само въпросите за страданието и човешката болка, но и апокалиптични придатъци към и без това обърканата ситуация в този регион.

Но какво можем да очакваме? Войни и междуплеменни конфликти в тази част на земята е имало още от времето на Исус Навин и неговата армия. Оттогава не са преставали. Страданието и гонението на евреите от царуването на фараона на Изхода та до днешни дни е една реалност, която в много случаи се подценява. Хората се питат защо евреите са успешни в търговията със злато и скъпоценни камъни? Именно гоненията и страданието са причината за това. Когато си гонен от едно място на друго, ти ще оцелееш, ако носиш със себе си дребни, но много ценни предмети, които можеш да продадеш без голяма загуба, където и да си. Можеш да пришиеш към дрехата си достатъчно диаманти, за да преживееш където и да си попаднал. И така до следващото гонение! В тази връзка има един анекдот: Попитали един евреин, защо евреите са добри цигулари? А той отговорил: Ами замислете се! Как се бяга с пиано?

Защо ви разказвам всичко това? На 26 януари 1904 година (точно преди 120 години), бащата на съвременната държава Израел – Теодор Херцел, има среща с тогавашния папа, Пий Х. Причината е желанието на евреите-ционисти да имат своя собствена земя, където да живеят в мир и никой да не ги преследва и гони от място на място. Това е едно своеобразно начало на преговори за признаването от Светия престол и Ватикана на правото на евреите да имат своя държава.

В дневника си Херцел е записал какво е станало по време на тази среща и как е

протекъл разговорът с папата тогава. Ето някои извадки от него:

„Вчера бях при папата. Маршрутът вече ми беше познат, тъй като няколко пъти го бях изминавал. Покрай швейцарските лакеи, които приличаха на духовници, и духовниците, които приличаха на лакеи, папските офицери и гвардейци. Пристигнах 10 минути по-рано от предвиденото и дори не се наложи да чакам. Преведоха ме през многобройни малки приемни стаи до папата. Той ме прие изправен и ми протегна ръка, която не целунах. Беше ми казано, че трябва да го направя, но аз не го направих. Смятам, че с това си навлякох неговото недоволство, защото всеки, който го посещава, коленичи и поне целува ръката му. Това целуване на ръката ми беше причинило много притеснения. Доста се зарадвах, когато това най-накрая отпадна. Той се настани в едно кресло, нещо като трон за незначителни случаи. После ме покани да седна точно до него и се усмихна в приятелско очакване. Тогава аз започнах: „Ваше светейшество, много Ви благодаря, че ме приехте на тази среща.“ Той каза: „Моля, за мен е удоволствие.“ Накратко изложих молбата си пред него. Той обаче, вероятно раздразнен от отказа ми да му целуна ръка, отговори строго и решително: „Не можем да дадем одобрение на това движение. Не можем да попречим на евреите да отидат в Йерусалим, но никога не бихме могли да го разрешим официално. Земята на Йерусалим, ако и да не е била винаги свещена, е била осветена от живота на Исус Христос. Като глава на Църквата не мога да ви кажа нещо различно. Евреите не са признали нашия Господ, следователно ние не можем да признаем еврейския народ!“

На практика това е положението в отношенията между Ватикана и Израел в продължение на много години. Разделянето на Палестина от ООН получава одобрението на Ватикана, само защото Йерусалим остава под международен контрол. През 1948 г. Израел получава своята независимост. В крайна сметка повечето

народи по света признават Израел. За Ватикана обаче изглежда, че никакво признаване на израелската държава няма да бъде възможно, ако не бъдат решени три въпроса: границите на Израел трябва да бъдат укрепени; статутът на Йерусалим трябва да бъде уреден; католиците, живеещи в арабските страни, трябва да бъдат защитени от отговорни действия в резултат на всяка сделка с Израел.

В продължение на много години разговорите и преговорите не довеждат до нищо. Пробивът настъпва чак при папа Йоан Павел II – понтифът, който успява да премине през много бариери. Фактът, че Израел вече владее Йерусалим и че е започнал преговори с палестинците, смазва двигателя на дипломатията. През 1992 г. Ватиканът и Израел се споразумяват. Преговарящите започват работа по изработването на условията за признаване. Те подготвят текст на иврит и на английски език. На 30 декември 1993 г. Ватиканът и Израел подписват „Основно споразумение между Светия престол и Държавата Израел“. Разменят се дипломатически представителства и официални признавания. Най-накрая Израел получава онова, което толкова дълго желае – одобрението на Ватикана. Настъпва мир между Йерусалим и Светия престол.

А можем ли да се надяваме, че ще чуем за мир между евреи, палестинци и араби в наши дни? За това сякаш трябва да се преминат още много бариери, както на предразсъдъци, така и на лоши взаимоотношения.

Но ролята на Църквата следва да бъде в това, не само да се моли за мира на Йерусалим (Пс. 122:6), но и да не се отказва да разбере важността на споделянето на Благовестието първо с юдеина, после и с другите около него (Рим. 1:16). Защото без мира, който дава Месията Исус, никога няма да спрем да чуваме за гонения и конфликти в света и конкретно в Близкия изток и Израел. □

Апостолският символ и други изповеди на вяра в ранната Църква

п-р Данаил Игнатов

Терминът „символ на вярата“ най-напред е употребен в седмото правило на Лаодикийския поместен събор през 343 г. От това време терминът „символ на вярата“ е получил както на Изток, така и на Запад, широка известност в смисъл на тържествена *Изповед на вярата*. Догматичните постановления на Първия и Втория вселенски събори през 325 г. и 381 г. се обявяват като *Никео-Константинополски символ на вярата*, възприет от цялата Църква. Преди него са съществували символи на вярата на Антиохийската, Александрийската, Ерусалимската и други църкви. Такъв е и символът на Римската църква, който е съставен вероятно през II век и е известен като *Роматит*. Съществува хипотеза, че през III век се е осъществило някакво взаимодействие на неговия текст с източни вероизповедни формули, по-специално с техния

христологичен аспект, което е довело до редакцията на *Апостолския символ на вярата*. В неговата структура наистина могат да се открият следи от предишни по-кратки вероизповедни формули, които намираме в творби на църковни писатели и в самото Свещено писание.¹ До III век неговият текст е бил все още на гръцки, а през IV век се появява и латинският му превод. С латинското наименование *Apostolicum*, той се поставя като предмет на разглеждане в Римокатолическия катехизис (*Catechismus Romanus*), съставен по решение на Тридентския събор (1545-1563 г.). Апостолският символ преминава окончателно в латинската литургия, а по-късно, с незначителни изменения и преводи на множество езици, в редица протестантски църкви, от времето на Реформацията до днес.

Още от апостолско време, тричленна изповед на вяра се изразява в благословението: „Благодатта на нашия Господ Исус Христос, и любовта на Бога Отца, и общението на Светия Дух да бъдат с всички вас“ (II Кор. 13:13). Подобна изповед на вяра, при изпълнение на тайнството

кръщение, възприема структурата на Великото поръчение на Господ Исус: „Научете, всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и на Сина и на Светия Дух“ (Мат 28:19). Този призив лежи в основата на диалог от три части между кръщаващия свещенослужител и кръщавания. На кръщавания биват задавани три въпроса: „Вярваш ли в Бога Отец, Вседържител? Вярваш ли в Исус Христос, Божия Син? Вярваш ли в Светия Дух?“ Кръщаваният отговаря на всеки от тези въпроси с *Средо* – *Вярвам* – и всеки път бива потапян във водата.²

Пример за по-кратка вероизповедна форма е акростихът ИХТУС (на старогръцки означава риба): Исус Христос, син Божи, Спасител. Той трябва да се смята като една от най-кратко изразените изповеди на вяра в Исус Христос. Образът на риба символизира мисията на Исус Христос и на Неговите апостоли като рибари – „ловци на човеци“. Той е можел да служи като видим знак за принадлежност към християнската общност и свидетелство за вяра. □

¹ Ил. Цоневски, *Патрология* (1986), 31-35 с.; Chr. Stenschke, *The Apostles' Creed, the God of Israel and the Jew Jesus of Nazareth* (*European Journal of Theology*, 02/2023).

² Й. Ратцингер, *Въведение в християнството* (Комунитас, 2013), 80 с.

Крал Джеймс и неговият „Законен превод“ на Библията

п-р Владимир Железов

Случвало ли ви се е да присъствате на обезсърчаваща среща, на която сякаш нищо значително не се случва? Конференцията в Хемптън Корт, проведена през 1604 г., е била такава. Когато Джеймс VI от Шотландия пътува на юг към Лондон за коронацията, която ще го направи крал Джеймс I на Англия, пуританите му представят петиция, в която молят да бъдат премахнати създадените от човека ритуали и церемонии в богослужението. Тъй като петицията е била подписана от над 1000 водачи на тези реформаторски настроени християни, Джеймс не можел да я пренебрегне.

Той свиква конференция на църковни дейци и богослови, която да се проведе в Хемптън Корт, един от кралските дворци. За отношението му към събитието обаче красноречиво говори формулировката на поканата: „за изслушване и за определяне на нещата, за които се твърди, че са нередни в Църквата“ [курсивът е добавен].

Пуританите смятали, че Англиканската църква е запазила твърде много католически практики. Те искали още църковното управление да се постави в ръцете на народа, а не да бъде подчинено на йерархията на епископите и архиепископите. Но пуританите нямало да получат това, което искат. Кралят дал да се разбере това в Хемптън Корт. Той осъзнавал демократичните тенденции на пуританизма и подозирал, че ако народът се откаже от епископите, един ден може да се откаже и от своя крал. На втория ден от конференцията в Хемптън

Дворецът Хемптън Корт, намиращ се на 20 км западно от Лондон.
| източник: Wikipedia

Корт, при срещата си с избраните представители на пуританите, когато те представили своите искания за промяна на епископалната система на църковно управление с презвитерска, крал Джеймс изразил остро своето несъгласие чрез известната си максима: „Няма ли епископ, няма и крал!“ (англ. „No bishop, no king!“). Впоследствие Джеймс и синът му Чарлз I, който го наследил на трона, започват да преследват пуританите толкова жестоко, че много от тях бягат в Америка.

В двореца Хемптън Корт крал Джеймс и пуританите постигат съгласие по един въпрос. Когато един от представителите на пуританите – д-р Джон Рейнолдс, президент на колежа „Корпус Кристи“ в Оксфорд – предложил нов превод на английската Библия, Джеймс се въодушевил от идеята. Кралят ненавиждал Женевската Библия – най-популярния превод, използван по онова време в Англия. Той смятал, че коментарите под линия в нея са „много пристрастни, неверни, подстрекателски и внушаващи твърде много опасни и бунтовни идеи“. С други думи, Женевската Библия не подкрепяла теорията, че кралете имат божествено право да управляват, дори и да са нечестиви. Джеймс искал Библия, в която не присъстват политически и богословски бележки.

И така, на 17 януари 1604 г. е прието предложението „...да се направи превод на цялата Библия, колкото е възможно по-съгласуван с оригиналите на еврейски и гръцки език, и той да бъде подготвен и отпечатан без никакви странични бележки...“

Четиридесет и седем от най-добрите библейски учени в Англия са определени да извършат тази работа. В стремежа преводът да бъде възможно най-малко пристрастен, в преводния процес са включени както англикани, така и пуритани. Самият крал Джеймс организира работата. Преводачите били разделени в шест групи (три старозаветни, две

новозаветни и една апокрифна¹). Кралят им възложил да се придържат максимално близо до по-ранната Епископска библия, доколкото това не вреди на точността на превода, но да вземат предвид и другите по-ранни версии. В крайна сметка новият превод заимства около седемдесет процента от текстовете си от ясения превод на Уилям Тиндейл.

Работата с текста протича по следния начин. Всеки преводач получава част от Писанието. Той трябва да представи работата си за одобрение на останалите в групата. След това всяка книга се изпраща на останалите пет групи за преглед и критика. При тази процедура всяка книга се разглежда внимателно от всеки член на екипа. Комисия от дванадесет души – по двама от всеки екип – прави окончателен преглед на текста.

През 1611 г. преводът е завършен, но са необходими години, за да бъде възприета тази Библия от всички. Читателите, които били запомнили Писанията от предишните версии, се колебаели дали да приемат новия начин на изразяване. Един учен се противопоставил с мотива, че подготвя по-добра версия! Други се оплаквали, че новият превод не е последователен и има правописни грешки.

Тъй като Джеймс е бил толкова тясно свързан с работата, преводът от 1611 г. често се нарича „Оторизирана версия“ или „Законен превод“ (в Америка – „Превод на крал Джеймс“ [англ. „King James Version“]). С времето той се превръща в най-обичания английски превод. Той извършва за англичаните това, което Цариградската библия извършва за нас, българите. Благодарение на силната си ритмика и приятни фрази, той оформя езика на читателите на Библията. Някои деноминации смятат, че версията на крал Джеймс е практически вдъхновена от Бога и е единственият английски превод, който е подходящ за четене и изучаване. □

Портрет на Джеймс I, крал на Англия, Ирландия и Шотландия
| източник: Wikipedia

¹ Става дума за превода на неканоничните книги на Стария завет.